

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 465/2012-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. V. C. a E. C., obaja bytom D., zastúpených advokátkou JUDr. M. S., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14 Co/336/2009 z 28. apríla 2010 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 159/2010 z 27. júna 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. V. C. a E. C. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. júla 2012 doručená sťažnosť Ing. V. C. a E. C. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a porušenie čl. 1 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 11 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 14 Co/336/2009 z 28. apríla 2010 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 159/2010 z 27. júna 2012.

Sťažovatelia namietajú porušenie „čl. 46 ods. 1 a čl. 20 ods. 1 ústavy“ rozsudkami krajského súdu a najvyššieho súdu v ich právnej veci (o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti, kde vystupovali ako odporcovia) a v prvej časti svojej sťažnosti podrobne opisujú skutkový stav pre vydaním rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými bolo rozhodnuté, že nie sú vlastníkami spornej nehnuteľnosti, hoci „Vlastnícke právo nadobudli sťažovatelia dobromyseľne, riadnou kúpnu zmluvou od vlastnícky vtedy vedenej v katastri nehnuteľností na liste vlastníctva...

Žalobkyňa v súdnom spore vedenom na Okresnom súde v Brezne č. k. 4 C 81/2007 a to M. B., podala určovací žalobu dňa 10. 4. 2007, t. j. po 11-tich rokoch ako bol sťažovateľom založený list vlastníctva na základe uvedenej perfektnej, platnej kúpnej zmluvy, t. j. žalobkyňa podala žalobu zároveň po 12 tich rokoch od uzatvorenia platnej kúpnej zmluvy V 975/96, ktorú uzatvorili sťažovatelia s predávajúcou P. B. dňa 14. 11. 1995...

Okresný súd Brezno žalobu M. B. zamietol. A to jednak rozsudkom č. k. 4 C 81/2007-99 a po zrušovanom rozhodnutí odvolacieho súdu opätovne okresný súd žalobu zamietol rozsudkom sp.zn.4 C 81/2007-184. Svoje rozhodnutia okresný súd oprel o judikáty R 44/1996, tiež NS SR sp. zn. 3 Cdo 117/94, t. j. o právne vety, že aj keby zmluva, ktorou sťažovatelia nadobudli nehnuteľnosť bola neplatná, tak neplatnosť právneho úkonu o prevode vlastníctva nie je okolnosťou vylučujúcou nadobudnutie vlastníctva vydržaním...“.

Podľa sťažovateľov „Krajský súd nesprávne ustálil, že vstup do držby sťažovateľov bolo notárske osvedčenie o vydržaní. Že omyl sťažovateľov pri uzatváraní kúpnej zmluvy nebol ospravedlniteľný. Pritom vstupom do dobromyseľnej držby, titulom vstupu do držby, bola na strane sťažovateľov platná kúpna zmluva V 975/95 zo dňa 14. 11. 1995. Predávajúcej aj sťažovatelia zaplatili dohodnutú kúpnu cenu...

Sťažovatelia podali voči rozhodnutiu krajského súdu, ktorý zmenil rozhodnutie prvostupňového súdu tak, že vyhovel žalobe M. B., dovolanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky sa stotožnil s právnym záverom krajského súdu a dovolanie sťažovateľov zamietol svojim rozsudkom sp. zn. 2 Cdo 159/2010. V odôvodnení okrem iného NS SR uviedol, že kúpna zmluva v časti týkajúcej sa spornej nehnuteľnosti je neplatná, že predávajúca P. B. nenadobudla k spornej nehnuteľnosti vlastnícke právo titulom vydržania. A absolútne neplatný právny úkon nespôsobí právne následky. Že vstup do držby zo strany sťažovateľov bol preto nedobromyseľný...

Sťažovatelia poukazujú, že tak Krajský súd ako aj Najvyšší súd SR nebral do úvahy vyššie spomínanú judikatúru, t. j. právne vety, že aj keby zmluva ktorou sťažovatelia nadobudli nehnuteľnosť bola neplatná, tak neplatnosť právneho úkonu o prevode vlastníctva nie je okolnosťou vylučujúcou nadobudnutie vlastníctva vydržaním.

Nedobromyseľnosť sťažovateľov nebola nijakým dôkazom preukázaná. Krajský súd a Najvyšší súd teda nemohli ustáliť svoj právny názor na základe vykonaných dôkazov, keďže žiadny dôkaz nepreukázal nedobromyseľnosť sťažovateľov. Závery Krajského ako aj Najvyššieho súdu sú zjavne neodôvodnené.

Sťažovatelia majú za to, že ústavný súd je oprávnený posudzovať výsledky dôkazného konania pred uvedenými všeobecnými súdmi, keďže právne závery, na ktorých sú rozhodnutia všeobecných súdov založené, výrazne nekorešpondujú so skutkovými zisteniami, vrátane absencie skutkových zistení“.

Sťažovatelia v sťažnosti tvrdia, že „Takýmito rozhodnutiami všeobecných súdov sťažovatelia prišli o svoje riadne, dobromyseľne nadobudnuté vlastníctvo. Rozhodnutiami Krajského a Najvyššieho súdu v danej právnej veci bol narušený ústavný princíp právnej istoty a ochrana nadobudnutých práv. Vlastníctvo nadobudnuté v dobrej viere požíva ochranu v súlade s čl. 11 Listiny... a ústavný princíp právnej istoty a ochrany nadobudnutých práv vyplývajúce z demokratického právneho štátu v zmysle čl. 1 ods.1 Ústavy. Rozhodnutiami uvedených súdov došlo k takej interpretácii zákona a jeho výkladu, ktorý je v rozpore s konštantnou judikatúrou.“.

Na základe uvedeného sťažovateľa v závere žiadajú, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že:

„1. Základné právo sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru..., základné právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy..., Rozsudkom KS v Banskej Bystrici sp. zn. 14 Co/336/2009 zo dňa 28. 4. 2010 a Rozsudkom NS SR sp. zn. 2 Cdo 159/2010 zo dňa 27. 6. 2012 porušené bolo.

2. Zrušuje Rozsudok KS v Banskej Bystrici sp. zn. 14 Co/336/2009 zo dňa 28. 4. 2010 a Rozsudok NS SR sp. zn. 2 Cdo 159/2010 zo dňa 27. 6. 2012 a vec vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd SR je povinný uhradiť sťažovateľom trovy právneho zastúpenia na účet právnej zástupkyne sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľov prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

V súlade s uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľov podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia boli účastníkmi konania o určenie vlastníctva k nehnuteľnosti (odporcami) v konaní vedenom na Okresnom súde Brezno (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 4 C 81/2007.

Okresný súd posledným rozsudkom z 10. novembra 2009 žalobu navrhovateľky zamietol, ale jeho rozsudok bol zmenený rozsudkom krajského súdu z 28. apríla 2010 sp. zn. 14 Co/336/2009 tak, že navrhovateľka je výlučnou vlastníčkou nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území obce D.

Sťažovatelia podali dovolanie proti rozsudku krajského súdu, o ktorom rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 2 Cdo 159/2010 tak, že dovolanie sťažovateľov zamietol.

Sťažovatelia vidia porušenie nimi označených základných a iných práv v nesprávnych záveroch rozsudku krajského súdu a rozsudku najvyššieho súdu v tom, že všeobecné súdy vec nesprávne právne posúdili (pri skúmaní právnych otázok spojených s držbou nehnuteľnosti a splnením podmienok nadobudnutia vlastníckeho práva na základe vydržania) a tiež tým, že ako vlastníkom nehnuteľnosti riadne zapísanej do katastra nehnuteľností bol narušený ich princíp právnej istoty. Sťažovatelia sú toho názoru,

že ústavný súd je oprávnený posudzovať výsledky dôkazného konania pred uvedenými všeobecnými súdmi, keďže ich právne závery výrazne nekorešponujú so skutkovými zisteniami, a tiež preto, že závery krajského súdu a najvyššieho súdu sú podľa nich zjavne neodôvodnené a tiež arbitrárne.

1. K namietanému porušeniu základných a iných práv sťažovateľov rozsudkom krajského súdu sp. zn. 14 Co/336/2009 z 28. apríla 2010

Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, je založená na princípe subsidiarity.

Princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia mali vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu k dispozícii opravný prostriedok, ktorý aj využili, keď podali proti zmeňujúcemu rozsudku krajského súdu mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie. Po preskúmaní rozhodnutia krajského súdu v merite veci rozhodol najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 2 Cdo 159/2010 z 27. júna 2012 tak, že ho zamietol. Z tohto dôvodu preto ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie a rozhodnutie.

2. K namietanému porušeniu základných práv a iných práv sťažovateľov rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 159/2010 z 27. júna 2012

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy tiež vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inšinciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02) a ani nenapráva ich skutkové alebo právne výstupy, ak sa zakladajú na konkrétnych faktoch a sú aj dostatočne odôvodnené, o to viac, ak v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov sa má verdikt súdu zakladať na voľnej úvahe (obdobne napr. III. ÚS 238/08, I. ÚS 32/09).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu ústavou zaručené základné právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy neznamena právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno ich účelovo chápať tak, že ich naplnením je len víťazstvo v takomto spore (II. ÚS 21/02, IV. ÚS 277/05).

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov ústavný súd na účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal namietaný rozsudok najvyššieho súdu.

Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozsudku najprv zhrnul obsah odôvodnenia dovolaním sťažovateľov napadnutého rozsudku krajského súdu, ich dôvody uvedené v dovolaní, ktoré smerovali k tomu, že krajský súd vec neprávne právne posúdil, a potom v relevantnej časti svojho rozsudku na strane 7 až strane 13 podrobne opísal, z akého skutkového stavu vychádzal a na základe akých úvah a právnych skutočností vo veci samej rozhodol.

Ústavný súd z obsahu rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 159/2010 z 27. júna 2012 (bez toho, aby podrobne citoval z jeho rozhodnutia, ktoré je sťažovateľom dobre známe) sa súčasne presvedčil, že naopak nejde o svojvoľné a arbitrárne rozhodnutie, ako to tvrdia sťažovatelia, a krajským súdom aplikované právne a skutkové závery, s ktorými sa najvyšší súd stotožnil, nie sú v takom rozpore s vykonaným dokazovaním, ktoré by mohli prípadne zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do namietaného rozsudku najvyššieho súdu v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy.

Odôvodnenie rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 159/2010 z 27. júna 2012 je preto ústavne akceptovateľné a medzi namietaným rozsudkom najvyššieho súdu a obsahom základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala, že by mohlo dôjsť prípadne k jeho porušeniu, čo zakladá dôvod na odmietnutie sťažnosti sťažovateľov z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. Tú časť sťažnosti, ktorou sťažovatelia poukazujú na porušenie základného práva podľa čl. 11 listiny a porušenie princípu právnej istoty podľa čl. 1 ods. 1 ústavy, ústavný súd považuje iba za súčasť argumentácie, pretože tieto námietky sťažovatelia nepremietli do petitu sťažnosti, ktorým je ústavný súd viazaný (§ 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Ústavný súd časť sťažnosti, v ktorej sťažovatelia namietajú porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6

ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu, odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pretože sťažnosť vo vzťahu k označeným právam, ktorých porušenie sťažovateľa namietajú, nie je vôbec vecne odôvodnená.

Sťažovatelia v tejto súvislosti iba tvrdia, že všeobecné sudy v ich právnej veci nedostatočne zistili skutkový stav a nevykonali v potrebnom rozsahu dokazovanie potrebné na rozhodnutie.

Petit požadovaný sťažovateľmi teda nie je zhodný s tým, čo uvádzajú v úvode a odôvodnení sťažnosti, a sťažovatelia argumentujú iba skutkovými okolnosťami, ktoré nemá ústavný súd právomoc prehodnocovať, pretože nie je súdom skutkovým a pri posudzovaní sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nevykonáva žiadne dokazovanie, ako to tvrdia sťažovatelia.

Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné sudy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02) a ani nenapráva ich skutkové alebo právne výstupy, ak sa zakladajú na konkrétnych faktoch a sú aj dostatočne odôvodnené (obdobne napr. III. ÚS 238/08, I. ÚS 32/09), ako to bolo zistené v tomto prípade.

V súvislosti s nedostatkom zákonom predpísaných náležitostí sťažnosti ústavný súd opätovne uvádza, že sťažovatelia sú zastúpení advokátkou. Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát(ka) je povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí

pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom (obdobne II. ÚS 117/05).

Ústavný súd preto na základe uvedeného rozhodol o odmietnutí sťažnosti sťažovateľov v tejto časti aj so zreteľom na ich kvalifikované právne zastúpenie pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde (obdobne napr. III. ÚS 604/08, III. ÚS 206/2010, III. ÚS 210/2010).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2012